

Toruń, 10 października 2016 roku

Protokół posiedzenia Komisji Habilitacyjnej dra Jarosława Centka z Instytutu Historii i Archiwistyki Wydziału Nauk Historycznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

W dniu 10 października 2016 roku w pomieszczeniach Wydziału Nauk Historycznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu odbyło się posiedzenie Komisji Habilitacyjnej dra Jarosława Centka w składzie:

prof. dr hab. Tomasz Schramm z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu – przewodniczący;

prof. dr hab. Karol Olejnik profesor emeritus Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu – recenzent;

dr hab. Stanisław Czerep z Uniwersytetu w Białymstoku – recenzent;

prof. dr hab. Michał Klimecki z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu – recenzent;

dr hab. Zbigniew Gnat-Wieteska z Akademii Obrony Narodowej w Warszawie – członek;

prof. dr hab. Waldemar Rezmer z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu – członek;

dr hab. Krzysztof Kania z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu – sekretarz.

Spotkanie rozpoczął przewodniczący Komisji prof. Tomasz Schramm, który zwrócił uwagę, że Rada Wydziału powinna być jak najlepiej poinformowana o przebiegu posiedzenia, gdyż decyzja Komisji jest rekomendująca. Stwierdził, że duże znaczenie w Komisji ma pozycja sekretarza, który ewentualnie może odpowiedzieć na wszystkie wątpliwości i pytania Rady Wydziału. Określił również sposób procedowania i pracy Komisji, odwołując się do obowiązujących przepisów prawnych. Przewodniczący oddał następnie głos zebrany.

Jako pierwszy głos zabrał prof. dr hab. Karol Olejnik, który stwierdził, że przedstawiony mu do oceny dorobek dra Jarosława Centka jest znaczący od strony ilościowej. Niemniej jednak uznał publikacje Habilitanta za monotematyczne, co wzbudziło u niego małe zaniepokojenie, gdyż kandydat już na tym etapie pracy specjalizuje się w wąskiej tematyce, a dokładnie historii Wielkiej Wojny. Następnie krótko omówił jego dorobek. Dr Jarosław Centek opublikował zarówno samodzielne monografie naukowe oraz był współautorem kilku następnych. Ponadto był autorem kilkudziesięciu artykułów w czasopiśmie historycznych i wydawnictwach będących pokłosiem konferencji naukowych, jak również recenzji. Podkreślił również duży wkład dra Jarosława Centka w popularyzację nauki w temacie szeroko rozumianej problematyki wojskowości niemieckiej na przestrzeni XIX i XX w. Wiele miejsca w swoim wywodzie prof. dr hab. Karol Olejnik poświęcił opublikowanej przez krakowski Avalon w 2006 r. książce poświęconej postaci Hansa von Seeckta, która według niego „ma duże znaczenie dla poznania wojskowości niemieckiej badanego okresu, a na polskim gruncie zajmuje pozycję wyjątkową”. Następnie recenzent przeszedł do wyrażenia opinii na temat monografii pt. „Korpus Gwardii w bitwie pod Gorlicami” – jako podstawy procedury habilitacyjnej. Omówił m.in. konstrukcję pracy oraz wykorzystany materiał źródłowy. Recenzent uznał, że pomimo tego iż monografia dotyczyła krótkiego fragmentu jednego z epizodów Wielkiej Wojny to można uznać ją – wraz ze wcześniejszym dorobkiem naukowym dra Jarosława Centka – za wystarczającą za podstawę do przeprowadzenia habilitacji. Jeszcze raz przytoczył zalety książki wyrażone w swojej recenzji, zwracając uwagę na jedyny aczkolwiek ważki mankament, a mianowicie brak szczegółowych szkiców sytuacyjnych obrazujących poszczególne dni zmagania bitewnych z dokładnym zaznaczeniem położenia stron, kierunków działania i kontruderzeń przeciwnika wraz z ukazaniem położenia sąsiednich jednostek oraz z nałożeniem detali na charakterystyczne elementy pola walki. Jak zauważył recenzent „bez tego rodzaju pomocy, śledzenie przebiegu wydarzeń jest w znacznym stopniu utrudnione”. Reasumując prof. dr hab. Karol Olejnik stwierdził znaczący wkład dra Centka w rozwój polskiej historiografii wojskowej, uznał, że w pełni zasługuje on na miano samodzielnego pracownika nauki i może być dopuszczony do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

W swojej wypowiedzi prof. dr hab. Michał Klimecki wysoko ocenił dorobek naukowy Habilitanta. Pokróćce scharakteryzował pięć najważniejszych pozycji książkowych dra Centka: „Hans von Seeckt. Twórca Reichsheer”, „Reichseer ery Seeckta”, „Verdun 1916”, „Somma 1916” i „Korpus Gwardii w bitwie pod Gorlicami”, najwięcej miejsca poświęcając

ostatniej z nich. W swojej wypowiedzi oprócz wielu pozytywów wskazał na dwie drobne kwestie, które można byłoby w przyszłości uzupełnić, a mianowicie różnice w: przygotowaniu wiosną 1915 r. niemieckich i rosyjskich żołnierzy do walki (wyszkolenie, uzbrojenie, wyposażenie indywidualne, umundurowanie, wyżywienie etc.) oraz uzbrojeniu obu stron i wynikające z tego możliwości podczas działań bojowych. Wysoko ocenił wykorzystaną literaturę przedmiotu, głównie niemieckojęzyczną. Jego zdaniem trochę słabiej wypadła kwerenda w wydawnictwach rosyjskojęzycznych, niemniej jednak nie można robić z tego powodu zarzutu Autorowi, gdyż praca dotyczy pruskiego Korpusu Gwardii, nie samej bitwy. Prof. dr hab. Michał Klimecki nie miał generalnie krytycznych uwag pod adresem recenzowanego dorobku. Zwrócił uwagę również na zaangażowanie dra Centka w działalność dydaktyczną i organizacyjną, podkreślając przede wszystkim jego współdziałanie w uruchomieniu kierunku wojskoznawstwa, a także pełnione na Wydziale Nauk Historycznych funkcje (pełnomocnik Dziekana WNH na kierunku wojskoznawstwo, kierownik studiów niestacjonarnych, czy opiekun praktyk zawodowych). Z pełnym przekonaniem uznał dra Centka za wytrawnego historyka przygotowanego nie tylko do prowadzenia pracy naukowej, ale również kierowania nią, np. na poziomie zespołów badawczych. Jego zdaniem Habilitant opanował trudny warsztat historyka wojskowego, umiejętnie uwzględniając podczas swoich dociekań wszystkie czynniki (polityczne, gospodarcze, demograficzne i geograficzne) wpływające na przebieg i wyniki działań bojowych. Jednocześnie Jego ustalenia mają również znaczenie dla m.in. historii politycznej i społecznej. Tym samym wniósł o dopuszczenie go do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego.

Dr hab. Stanisław Czerep rozpoczął swoją wypowiedź od scharakteryzowania dorobku naukowego po uzyskaniu stopnia doktora nauk humanistycznych i nie zgodził się z wypowiedzią prof. dr. hab. Karola Olejnika. Jego zdaniem dr Centek spełnia wszystkie wymogi stawiane w ustawie i ma potężny atut, a mianowicie wszechstronną wiedzę oraz znajomość kilku języków obcych. Określił go jako „chlubę nauki polskiej”. Podał liczby obrazujące poszczególne grupy publikacji oraz informację o udziale Habilitanta w konferencjach naukowych. Następnie omówił jego działalność popularyzatorsko-naukową oraz dydaktyczną. Wyodrębnił trzy wątki tematyczne, pozostające w kręgu badawczym dra Centka: I wojna światowa, siły zbrojne Niemiec w okresie międzywojennym i Wojsko Polskie 1918-1945. Przechodząc do omówienia rozprawy habilitacyjnej, przypomniał, że wcześniej Habilitant prezentował wyniki swoich badań na konferencjach. Z uznaniem odniósł się do wykorzystanej przez autora bazy źródłowej, wskazując jednocześnie brak materiałów

proweniencji rosyjskiej. Szczegółowo omówił treść rozprawy i przedstawione w recenzji uwagi i refleksje. Podsumowując wypowiedź, dr hab. Czerep stwierdził, że dr Centek spełnia ustawowe kryteria dla osób ubiegających się o uzyskanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w dyscyplinie historia.

Dr hab. Zbigniew Gnat-Wieteska rozpoczął swoją wypowiedź od przedstawienia krótkiego życiorysu Habilitanta od momentu ukończenia przez niego studiów na kierunku historia w Instytucie Historii i Archiwistyki na Wydziale Nauk Historycznych w Toruniu. Następnie pokrótce scharakteryzował jego dorobek naukowy po uzyskaniu stopnia doktora nauk humanistycznych wraz z rozprawą habilitacyjną. Wyraźnie – jego zdaniem – uwypuklone są zainteresowania badawcze Habilitanta. Koncentrują się one głównie na dziejach armii niemieckiej okresu I wojny światowej, udziału jej w bitwach na wschodnim i zachodnim teatrze działań wojennych oraz dziejach Reichswehry. Dr Centek dał się poznać w środowisku historycznym jako znawca wydarzeń militarnych armii niemieckiej, zarówno okresu Wielkiej Wojny jak i w okresie po pokoju wersalskim, a opracowania jego autorstwa oparte są na wnikliwej kwerendzie archiwalnej, poprzez zawarte w nich informacje i ustalenia poszerzają naszą wiedzę o wydarzeniach i zjawiskach, które opisują. Nawiązując do recenzji prof. dr hab. Michała Klimeckiego uznał, że literatura rosyjskojęzyczna nie była aż tak istotna, wszak praca dotyczy pruskiego Korpusu Gwardii. Członek Komisji opowiedział się za przyznaniem dr. Centkowi stopnia doktora habilitowanego.

Prof. dr hab. Waldemar Rezmer uznał dr. Centka za jednego z najlepszych współczesnych polskich historyków wojskowych młodego pokolenia, doskonałego znawcę I wojny światowej, historii sił zbrojnych Rzeszy Niemieckiej na początku XX wieku i Reichswehry. Habilitant ma także dużą wiedzę i znaczny dorobek naukowy z XX wiecznej historii Wojska Polskiego, bronioznawstwa i biografistyki wojskowej. O osiągnięciu przez dra Centka wysokiej pozycji naukowej zadecydowały predyspozycje do pracy badawczej, wysokie kwalifikacje językowe (perfekcyjna znajomość języka niemieckiego, angielskiego, francuskiego i hebrajskiego), pasja, pracowitość i dyscyplina w poczynaniach badawczych. Następnie prof. Rezmer, krótko scharakteryzował jego osiągnięcia przed i po uzyskaniu stopnia doktora nauk humanistycznych oraz zwrócił uwagę na wybitny warsztat naukowy Habilitanta. Uznał, że dr Centek nie zajmuje się historią dla kolejnych stopni naukowych, on po prostu tą historią żyje. Rzadko zdarza się, aby naukowcy wydawali swoje prace magisterskie. Podsumowując wypowiedź, prof. Rezmer zwrócił uwagę na stały postęp w rozszerzaniu przez dra Centka problematyki badawczej, narastający systematycznie dorobek

oraz doskonalenie warsztatu naukowego i wniósł o dopuszczenie go do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego.

Sekretarz Komisji dr hab. Krzysztof Kania również wysoko ocenił dorobek naukowy Habilitanta. Dr Centek ma na swoim koncie pięć monografii książkowych: „Hans von Seeckt. Twórca Reichsheer. 1866-1936”, „Verdun 1916”, „Reichseer ery Seeckta”, „Somma 1916” i „Korpus Gwardii w bitwie pod Gorlicami”, które powstały na bazie rozległej kwerendy archiwalnej i bibliotecznej. Ponadto Habilitant opublikował wiele znaczących artykułów naukowych zarówno w periodykach specjalistycznych jak i wydawnictwach zbiorowych. Nie stroni też od krytycznych recenzji publikowanych w prestiżowych czasopismach m.in. „Dziejach Najnowszych” i „Przeglądzie Historycznym”. Wysoko ocenił ponadprzeciętną aktywność Habilitanta jako prelegenta i dyskutanta podczas krajowych i międzynarodowych konferencji naukowych. Jego zdaniem wkład dra Centka w popularyzację nauki jest niebagatelny. Oprócz tego dr hab. Kania zwrócił uwagę na zaangażowanie Habilitanta w pracę dydaktyczną i organizacyjną. Dr Centek m.in. uczestniczył w przygotowaniu wniosku o uruchomienie studiów na kierunku wojskoznawstwo na WNH UMK w Toruniu i do 2014 roku pełnił funkcję pełnomocnika Dziekana Wydziału Nauk Historycznych ds. tego kierunku. Oprócz tego sprawuje godność kierownika studiów niestacjonarnych (studia I i II stopnia). Jest także opiekunem obowiązkowych praktyk zawodowych, zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Prowadzi z powodzeniem zajęcia dydaktyczne m.in. ze sztuki wojennej pierwszej połowy XX wieku, sztuki wojennej po zakończeniu II wojny światowej czy proseminarium. Cieszą się one dużym zainteresowaniem i uznaniem studentów. Reasumując, dr hab. Kania opowiedział się za przyznaniem dr. Centkowi stopnia doktora habilitowanego.

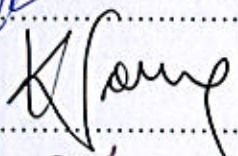
Jako ostatni głos zabrał przewodniczący Komisji prof. dr hab. Tomasz Schramm. Stwierdził, że wypowiedzi recenzentów i pozostałych uczestników spotkania były jednoznacznie pozytywne. Dorobek naukowy po uzyskaniu doktoratu ocenił jako solidny materiałowo i bogaty faktograficznie, zwracając szczególną uwagę na popelnione przez Habilitanta recenzje. Zagadnienie obrane jako przedmiot przedłożonej monografii miało, jego zdaniem, zakres stosunkowo wąski, jednak stanowiło odrębny temat badawczy. Przedłożona monografia pozwala na ocenę warsztatu badawczego, a także umiejętności rozwiązywania postawionego problemu. Te należy uznać za właściwe w kontekście opartych na niej aspiracji do samodzielności naukowej. Praca oparta na gruntownej kwerendzie, zawiera obok warstwy faktograficznej, wzbogaconej o dokumentację, także elementy interpretacyjne. Spełnia ona

ustawowy wymóg, który mówi o „osiągnięciu naukowym stanowiącym znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej”. Prof. Schramm uznał, że przedłożony dorobek wespół ze wspomnianą monografią można uznać za odpowiadające wymogom określonym przez ustawę o stopniach naukowych i tytule naukowym. Pozwala to wnioskować o nadanie dr. Jarosławowi Centkowi stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie historii, specjalność historia wojskowości.

Na wniosek Przewodniczącego członkowie Komisji, zgodnie z obowiązującą ustawą, wyrazili swoją ocenę dorobku oraz rozprawy habilitacyjnej jako spełniające kryteria stawiane osobom ubiegającym się o stopień doktora habilitowanego poprzez głosowanie jawne. W głosowaniu udział wzięło 7 członków Komisji. Jednomyślnie wyrażono opinię pozytywną. Tym samym Komisja podjęła uchwałę o rekomendowaniu Radzie Wydziału wniosku o nadanie dr. Jarosławowi Centkowi stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie historia, specjalność najnowsza historia Polski i powszechna, historia wojskowa.

Członkowie Komisji:

prof. dr hab. Tomasz Schramm, przewodniczący.....

dr hab. Krzysztof Kania, sekretarz.....

prof. dr hab. Karol Olejnik, recenzent.....

dr hab. Stanisław Czerep, recenzent.....

prof. dr hab. Michał Klimecki, recenzent.....

dr hab. Zbigniew Gnat-Wieteska, członek.....

prof. dr hab. Waldemar Rezmer, członek.....